

รหัสวิชาCIM1109 ชื่อ วิชาเศรษฐศาสตร์มหภาค (Macroeconomics)

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 1

หัวข้อเรื่อง

บทที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์มหภาค

1. ความหมายของเศรษฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์มหภาค
2. โครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ
3. ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ
4. ต้นทุนค่าเสียโอกาสและเส้นความเป็นไปได้ในการผลิต
5. ความแตกต่างระหว่างเศรษฐศาสตร์จุลภาคกับเศรษฐศาสตร์มหภาค
6. วิธีการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์
7. ความเป็นมาของเศรษฐศาสตร์มหภาค
8. เป้าหมายของเศรษฐศาสตร์มหภาค
9. ตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์มหภาค

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. สามารถบอกความหมายของเศรษฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์มหภาค
2. มีความรู้ความเข้าใจโครงสร้างและวิธีการศึกษาเศรษฐศาสตร์มหภาค
3. บอกความเป็นมาของวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาคได้
4. บอกเป้าหมายและตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์มหภาคได้

วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

1. วิธีการสอน
  - 1.1 การบรรยายประกอบเอกสารประกอบการสอน
  - 1.2 ให้นักศึกษาตอบคำถามจากการบรรยายและจากเอกสารประกอบการสอน
  - 1.3 ให้นักศึกษาวิเคราะห์จากกรณีศึกษา
2. กิจกรรมการเรียนการสอน
  - 2.1 บรรยายเนื้อหาความรู้ทั่วไปทางเศรษฐศาสตร์ ความหมายของเศรษฐศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์มหภาค
  - 2.2 อภิปรายเดี่ยวและกลุ่ม
  - 2.3 ให้นักศึกษาวิเคราะห์ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์

สื่อการเรียนการสอน

1. Power Point
2. วีดิทัศน์
3. เอกสารประกอบการสอน/ตำรา
4. ตัวอย่างกรณีศึกษาที่นำมาวิเคราะห์

วิธีการวัดและการประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนและการแก้ปัญหาในชั้นเรียน
2. จากการทำงานและอภิปรายกลุ่ม/เดี่ยว
3. ประเมินจากการวิเคราะห์ และการตอบคำถาม
4. แบบฝึกหัด

บทที่ 1

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์มหภาค

เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาหนึ่งของหมวดสังคมศาสตร์ ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมและความสัมพันธ์ของมนุษย์ ในด้านการผลิต การบริโภค การแลกเปลี่ยนกันในสังคม โดยจะศึกษาว่ามนุษย์ควรจะเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างไรจึงจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่ไม่จำกัด ซึ่งพฤติกรรมต่างๆเหล่านี้ถือว่าเป็นการดำรงชีวิตตามปกติของมนุษย์ในสังคม วิชาเศรษฐศาสตร์เกิดขึ้นได้เป็นเพราะผลทางปัญญาของมนุษย์ที่พยายามปรับปรุงความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตให้ดีขึ้น ในระดับประเทศก็เช่นกัน ผู้บริหารต้องพยายามจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดเพื่อการผลิตสินค้าและบริการสนองตอบความต้องการที่มีไม่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อทุกคนในสังคมจะได้อยู่ดีกินดี เศรษฐศาสตร์จึงเป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญมาก หากสังคมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ย่อมมีส่วนผลักดันให้รัฐบาลสามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่ได้สำเร็จอย่างรวดเร็ว

1. ความหมายของเศรษฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์มหภาค

คำว่า เศรษฐศาสตร์ หรือ “Economics” เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษากรีก “Oikonomikos” หมายถึงศาสตร์ที่เกี่ยวกับการจัดการครอบครัว ได้มีนักเศรษฐศาสตร์หลายท่านให้คำนิยามของวิชาเศรษฐศาสตร์ไว้มากมายแตกต่างกันไป แต่ส่วนใหญ่มีความหมายคล้ายคลึงกัน เช่น

พอล เอ แซมมวลสัน (Paul A. Samuelson) ให้คำนิยามว่าเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาถึงวิธีการที่มนุษย์และสังคมตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด เพื่อนำมาผลิตสินค้าและบริการต่างๆ ไม่ว่าจะมีการใช้เงินหรือไม่ก็ตาม และแจกจ่ายสินค้าและบริการนั้นไปยังบุคคลต่างๆ ในสังคมเพื่อการบริโภคในปัจจุบันและอนาคต (Samuelson & Nordhaus, 1985, p. 4)

วันรัช มิ่งมณีนาคิน (2545, หน้า 2) กล่าวว่า “เศรษฐศาสตร์ คือ ศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกหนทางในการใช้ทรัพยากรการผลิตอันมีอยู่จำกัด สำหรับการผลิตสินค้าและบริการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด”

จากคำนิยามดังกล่าว จะเห็นว่า เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในการวางแผนจัดการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อผลิตสินค้าและบริการแล้วแจกจ่ายไปสนองความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุดของมนุษย์ให้เกิดความพอใจหรือเกิดประโยชน์สูงสุด

เนื้อหาของวิชาเศรษฐศาสตร์ จึงประกอบด้วยกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ การผลิต (production) การจำแนกแจกจ่าย (distribution) การบริโภค (consumption) และบริการอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดนั่นเอง ผู้ที่ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเราเรียกว่า หน่วยเศรษฐกิจ (economic units) ซึ่งหน่วยเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ผู้บริโภค หน่วยธุรกิจหรือผู้ผลิต เจ้าของปัจจัยการผลิต และรัฐบาล

คำว่าประสิทธิภาพ ในที่นี้หมายถึง ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ (economic efficiency) ซึ่งมีความหมายกว้างกว่าประสิทธิภาพทางเทคนิค (technical efficiency) เพราะประสิทธิภาพทางเทคนิค หมายถึงการที่ประเทศสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ไปผลิตสินค้าและบริการได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ได้ผลผลิตสินค้าและบริการมีจำนวนมากที่สุดเท่านั้น แต่ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจหมายถึงการที่ประเทศสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ไปผลิตสินค้าและบริการให้ได้ผลผลิตมากที่สุด และเสียต้นทุนการผลิตต่ำที่สุด ขณะเดียวกันสินค้าและบริการนั้นต้องตรงตามความต้องการการของประชาชนมากที่สุด เพราะประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจจะต้องคำนึงถึงต้นทุนการผลิตและความต้องการของสังคมด้วย

2. โครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ

ระบบเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม สังคมนิยม หรือแบบผสม จะมีหน่วยเศรษฐกิจ ทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับการผลิต การจำแนกแจกจ่าย และการบริโภค ซึ่งหน่วยเศรษฐกิจสำคัญ ได้แก่ ผู้ผลิต เจ้าของปัจจัยการผลิต และผู้บริโภคเป็นต้น เมื่อรวมหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายและทำหน้าที่เหมือนกันเข้าด้วยกันเป็นภาคเศรษฐกิจ เราสามารถแบ่งโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจออกเป็นภาคเศรษฐกิจต่างๆที่สำคัญ ดังนี้

1. ภาคครัวเรือนหรือภาคการบริโภค (household or consumer sector) หมายถึง

กลุ่มบุคคลที่อยู่รวมกัน มีบทบาทหน้าที่สำคัญคือเป็นผู้บริโภค และเจ้าของปัจจัยการผลิต ในฐานะที่เป็นผู้บริโภคจะทำหน้าที่ซื้อสินค้าและบริการ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะแสวงหาความพอใจสูงสุดจากรายได้ที่มี และในฐานะเจ้าของปัจจัยการผลิตก็จะได้รับรายได้จากการขายปัจจัยการผลิต ซึ่งปัจจัยการผลิตแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่จำกัด

1.1 ที่ดิน (land) ในทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมด ซึ่งถูกนำมาไปใช้ในกรรมวิธีการผลิตสินค้าและบริการ เช่น ที่ดิน แร่ธาตุ ป่าไม้ บ่อน้ำมัน ฯลฯ ผู้ที่เป็นเจ้าของที่ดินจะได้รับผลตอบแทนเรียกว่า “ค่าเช่า” (rent)

1.2 แรงงาน (labor) หมายถึง ทรัพยากรมนุษย์ที่มี ซึ่งประกอบด้วยร่างกายและความสามารถทางสมองของมนุษย์ ซึ่งจะนำมาใช้ในหารผลิต เช่น แรงงานชุดดิน ช่างฝีมือ นักเศรษฐศาสตร์ ผลตอบแทนของแรงงานคือ “ค่าจ้าง” (wages) หรือเงินเดือน (salary)

1.3 ทุน (capital) สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ ได้แก่ โรงงาน เครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ ผู้ที่เป็นเจ้าของทุนจะได้รับผลตอบแทน คือ ดอกเบี้ย (interest)

1.4 ผู้ประกอบการ (entrepreneur) ผู้ทำหน้าที่รวบรวมปัจจัยการผลิตต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อผลิตสินค้าและบริการ โดยผู้ประกอบการมีหน้าที่ ตัดสินว่าจะผลิตสินค้าและบริการอะไรจะใช้วิธีผลิตสินค้าและเทคโนโลยีแบบใด ทั้งยังเป็นผู้แบกรับความเสี่ยง ทั้งด้านกำไร ขาดทุน หรืออาจล้มละลาย ผลตอบแทน คือ กำไร (profit)

2. ภาคครัวเรือนหรือภาคการผลิต (business or firm sector) หมายถึง หน่วยเศรษฐกิจที่ทำหน้าที่ผลิตสินค้าและบริการ โดยเป็นผู้ซื้อปัจจัยการผลิตจากภาคครัวเรือนและจำหน่ายสินค้าและบริการให้ภาคครัวเรือนและรัฐบาล ภาคธุรกิจมีเป้าหมายสำคัญคือแสวงหากำไรสูงสุด (maximize profit) จากการดำเนินธุรกิจ

3. ภาครัฐบาล (government sector) หมายถึงสถาบันที่ทำหน้าที่ปกครอง บริหารประเทศ ออกกฎหมาย ระบบเขียน กฎเกณฑ์ข้อบังคับต่าง ๆ โดยรัฐบาลจะเก็บภาษีจากภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจเพื่อนำรายได้ไปใช้จ่ายในการผลิตสินค้าและบริการสาธารณะเช่นสร้างถนน โรงพยาบาล ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนมีความอยู่ดีกินดีมีความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน ประเทศมีความสงบเรียบร้อยและมีความมั่นคง ดังนั้นเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรมของภาครัฐบาลจึงประกอบด้วยเป้าหมายด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม มิได้มีเป้าหมายเพื่อมุ่งหวังให้ได้กำไรสูงสุดเหมือนของภาคธุรกิจ

4. ภาคต่างประเทศ (foreign sector) เป็นแหล่งตลาดสำหรับซื้อขายสินค้าและบริการระหว่างประเทศ เนื่องจากสินค้าและบริการบางชนิดประเทศไม่อาจผลิตได้ หรือผลิตได้แต่ไม่เพียงพอกับความต้องการภายในประเทศจึงจำเป็นต้องมีการนำเข้า(import)สินค้าและบริการจากต่างประเทศ ขณะเดียวกันมีการส่งออกสินค้าและบริการไปยังต่างประเทศ(export) นอกจากนี้ภาคต่างประเทศยังเป็นแหล่งที่มาของการเคลื่อนย้ายทุน สินค้าทุน เทคโนโลยีการผลิต และปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ระหว่างประเทศ

ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของระบบเศรษฐกิจ ภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ จะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันตลอดเวลา ซึ่งในการวิเคราะห์กระแสหมุนเวียนของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สามารถพิจารณารูปแบบโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจออกเป็นดังนี้

1. ระบบเศรษฐกิจแบบปิดที่ไม่มีรัฐบาลหรือระบบเศรษฐกิจสองภาค หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่มีเฉพาะภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจ
2. ระบบเศรษฐกิจแบบปิดที่มีรัฐบาลหรือระบบเศรษฐกิจสามภาค หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่มีเฉพาะภาคครัวเรือน ภาคธุรกิจ และภาครัฐบาล
3. ระบบเศรษฐกิจแบบเปิดหรือระบบเศรษฐกิจสี่ภาค หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่มีเฉพาะภาคครัวเรือน ภาคธุรกิจ รัฐบาล และภาคต่างประเทศ

3. ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

การที่ทุกประเทศมีทรัพยากรอย่างจำกัดเมื่อเทียบกับความต้องการของมนุษย์ที่มีไม่จำกัดทำให้ทุกประเทศไม่ว่าจะร่ำรวยหรือยากจนต่างก็ประสบปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (basic Problems)

1. ปัญหาจะผลิตอะไร (what) ปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินใจว่าจะนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดไปใช้ผลิตสินค้าและบริการอะไร และผลิตเป็นจำนวนเท่าใด ให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการของสังคมมากที่สุด จึงเป็นปัญหาเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ปัญหาจะผลิตอย่างไร (how) ปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินใจว่าจะผลิตสินค้าและบริการที่สังคมต้องการนั้นด้วยวิธีการหรือเทคนิคอย่างไร จะให้ใครเป็นผู้ผลิต และจะใช้ปัจจัยการผลิตอะไรเป็นจำนวนสัดส่วนเท่าไร จึงจะเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด นั่นคือจะเลือกวิธีการผลิตที่ทำให้สามารถผลิตสินค้าและบริการได้มากที่สุดและเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด

3. ปัญหาจะผลิตเพื่อใคร (for whom) คือ ปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินใจว่าจะจัดสรรสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นได้นั้นให้แก่บุคคลใด ใครบ้างในสังคมที่จะเป็นผู้ที่ได้รับบริโภคสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นและจะได้รับโดยวิธีใด จำนวนมากน้อยเพียงใด จึงจะได้รับความพึงพอใจหรือประโยชน์มากที่สุด ซึ่งก็คือปัญหาการกระจายรายได้ไปยังเจ้าของปัจจัยการผลิตในรูปของค่าเช่า ค่าจ้าง ดอกเบี้ย และกำไรนั่นเอง

4. ต้นทุนค่าเสียโอกาสและเส้นความเป็นไปได้ในการผลิต

เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติที่มีจำนวนจำกัดนั้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายทาง ดังนั้นในการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ มนุษย์จำเป็นต้องหาทางเลือกใช้ทรัพยากรเป็นไปในทางที่ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเมื่อเราเลือกใช้ทรัพยากรทำอย่างหนึ่งแล้วเราก็เสียโอกาสนำทรัพยากรไปใช้อีกอย่างอื่น ส่วนที่เสียไปเรียกว่าค่าเสียโอกาส (opportunity cost) ซึ่งหมายถึงมูลค่าสูงสุดของสิ่งที่เราเสียไปเพราะการเลือกหรือคือมูลค่าสูงสุดของสิ่งที่เราไม่ได้เลือกนั่นเอง

ต้นทุนค่าเสียโอกาสบางครั้งไม่สามารถวัดออกมาเป็นตัวเงินหรือมูลค่าได้อย่างชัดเจน เพราะว่าทรัพยากรที่มีจำกัดนั้นอาจจะเป็นเรื่องของเวลา เงินที่มีอยู่หรือปัจจัยการผลิตอื่นๆ ก็ได้ ตัวอย่างเช่น การเลือกระหว่างไปเที่ยวกับการทำงานบ้าน ต้นทุนค่าเสียโอกาสของการเลือกไปเที่ยวก็คือ การไม่ได้ทำงานบ้าน หรือสมมติว่านายสมพรมีเงินจำนวนหนึ่ง ถ้าเขานำเงินไปให้คนอื่นกู้ก็จะได้รับดอกเบี้ยดังนั้นดอกเบี้ยจึงเป็นต้นทุนค่าเสียโอกาส

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าทรัพยากรที่มีจำนวนจำกัดเมื่อเทียบกับความต้องการมีไม่จำกัดย่อมทำให้เกิดการขาดแคลน (scarcity) จึงต้องหาทางเลือกว่าจะผลิตอะไร และทุกครั้งที่มีการเลือกจะต้องเกิดต้นทุนค่าเสียโอกาสเสมอ ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างความมีจำกัด การขาดแคลน การเลือก และต้นทุนค่าเสียโอกาสนี้สามารถแสดงได้ด้วยเส้นความเป็นไปได้ในการผลิต (production possibility curve : PPC) คือ เส้นที่แสดงการเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมดในขณะนั้น ไปผลิตสินค้าและบริการสองชนิดในจำนวนต่าง ๆ กันภายใต้ข้อสมมติที่ว่าประเทศจะต้องมีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมดนั้นอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพมากที่สุดและมีการใช้เทคโนโลยีที่ดีที่สุด ในขณะนั้น โดยกำหนดให้ระดับเทคโนโลยีคงที่ หรืออาจกล่าวได้ว่าเส้นความเป็นไปได้ในการผลิตคือ เส้นที่แสดงสมรรถภาพทางการผลิตของระบบเศรษฐกิจในขณะนั้น

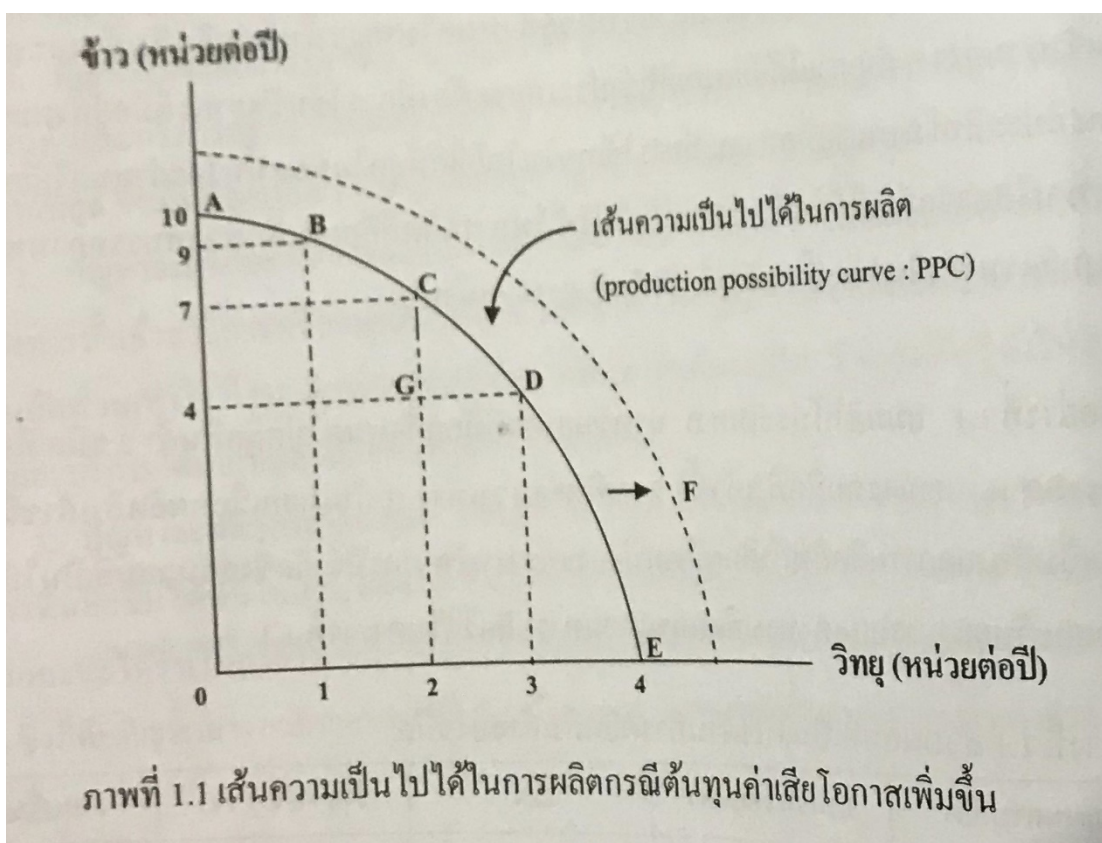
ตัวอย่างที่ 1.1 สมมติให้ประเทศ ก. นำทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมดไปผลิตสินค้า 2 ชนิด คือข้าวและวิทยุ ประเทศ ก. สามารถผลิตสินค้าทั้ง 2 ชนิด จำนวนต่าง ๆ กัน หากเลือกผลิตสินค้าชนิดหนึ่งเพิ่มขึ้นก็จำเป็นต้องลดการผลิตสินค้าอีกชนิดหนึ่งลง เพราะทรัพยากรมีจำนวนจำกัดซึ่งส่วนผสมที่เป็นไปได้ในการผลิตข้าวและวิทยุสามารถแสดงทางเลือกตามแผนการผลิตได้ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 ส่วนผสมที่เป็นไปได้ในการผลิตสินค้าสองชนิด

แผนการผลิต	จำนวนวิทยุ (X)	▲ X	จำนวนข้าว (Y)	▲ Y
A	0	-	10	-
B	1	1	9	-1
C	2	1	7	-2
D	3	1	4	-3
E	4	1	0	-4

จากตารางที่ 1.1 หากประเทศ ก. เลือกแผนการผลิต A จะผลิตข้าวได้เพียงอย่างเดียว 10 หน่วย แต่ถ้าเลือกแผน B คือนำทรัพยากรที่มีอยู่มาผลิตวิทยุเพิ่มอีก 1 หน่วย จะทำให้สามารถผลิตข้าวได้เพียง 9 หน่วย แสดงว่าเกิดต้นทุนค่าเสียโอกาสในการเลือกผลิตวิทยุที่ 1 เท่ากับจำนวนข้าวที่เสียสละไป 1 หน่วย ถ้าเลือกแผน C จะเกิดต้นทุนเสียโอกาสในการเลือกผลิตวิทยุหน่วยที่ 2 เท่ากับข้าวที่เสียสละ

ไป 2 หน่วย และถ้าผลิตวิทยุเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทีละหน่วย ก็จะต้องเสียสละข้าวเป็นจำนวนมากขึ้นเป็น 3 และ 4 หน่วย แสดงว่าต้นทุนค่าเสียโอกาสของการผลิตวิทยุมีค่าเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และเมื่อนำตัวเลข มาสร้างกราฟ โดยกำหนดให้แกนตั้ง (แกน Y) แสดงจำนวนข้าว และแกนนอน (แกน X) แสดง จำนวนวิทยุ จะได้เส้นที่ลากผ่านจุด A, B, C, D, และ E คือเส้นความเป็นไปได้ในการผลิตกรณี ต้นทุนค่าเสียโอกาสเพิ่มขึ้น ดังภาพที่ 1.1

จากภาพที่ 1.1 แสดงว่าประเทศ ก. สามารถแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจว่าจะผลิตอะไร (what) โดยการเลือกใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพในการเลือกผลิตสินค้าทั้ง 2 ชนิด จำนวนต่าง ๆ กันที่จุด A, B, C, D, และ E หรือที่จุดใดจุดหนึ่งบนเส้น PPC ก็ได้ และประเทศ ก. จะไม่เลือกผลิตที่จุด G ซึ่งอยู่ภายในเส้น PPC เพราะแสดงว่ามีการใช้ทรัพยากรไม่เต็มที่ ยังมีปัจจัยการผลิตที่ว่างอยู่ และถ้าเลือกที่จุด F ซึ่งอยู่นอกเส้น PPC ก็ไม่สามารถผลิตได้เพราะมีทรัพยากรไม่เพียงพอแต่ในระยะต่อไป หากประเทศมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสามารถผลิตสินค้าทั้ง 2 ชนิดเพิ่มขึ้น

5. ความแตกต่างระหว่างเศรษฐศาสตร์จุลภาคกับเศรษฐศาสตร์มหภาค

สำหรับการศึกษาเศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงการตัดสินใจเลือกของหน่วยเศรษฐกิจเพื่อจัดสรรทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งการตัดสินใจเลือกนั้นจะมีทั้งในระดับภาพย่อยและภาพรวม ดังนั้นการศึกษาทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จึงแบ่งออกเป็น 2 แขนง ดังนี้ คือ

5.1 เศรษฐศาสตร์จุลภาค (Micro economics)

เศรษฐศาสตร์จุลภาค (Micro economics) คือ การศึกษาพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ ในส่วนย่อย หรือหน่วยเล็กๆ ในระบบเศรษฐกิจ เช่น การตัดสินใจของครัวเรือนและหน่วยผลิตในการจัดสรรทรัพยากร พฤติกรรมของผู้บริโภค อุปสงค์ พฤติของผู้บริโภคในตลาดแต่ละประเภท พฤติกรรมของผู้ผลิต อุปทานสินค้าของผู้ผลิต การกำหนดราคาสินค้าแต่ละชนิด การกำหนดราคาสินค้าในตลาดประเภทต่างๆ และการกำหนดราคาของปัจจัยการผลิต ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับกลไกราคา และการใช้ระบบราคาในตลาดแบบต่างๆ บางครั้งจึงเรียกว่า ทฤษฎีราคา (Price Theory)

5.2 เศรษฐศาสตร์มหภาค (Macro economics)

เศรษฐศาสตร์มหภาค (Macro economics) คือ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับเศรษฐกิจส่วนรวม ทั้งระบบเศรษฐกิจ เช่น การศึกษาผลผลิตรวมของประเทศ ทฤษฎีการกำหนดรายได้ ประชาชาติ การจ้างงาน ภาวะการเงินและการคลังของประเทศ การค้าระหว่างประเทศ การเติบโตทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ดังนั้นการศึกษาศรษฐศาสตร์มหภาค จึงเป็นการศึกษาพฤติกรรมส่วนรวมที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจส่วนรวมและจะเป็นแนวทางการใช้นโยบายเศรษฐกิจเพื่อช่วยให้รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การศึกษาศรษฐศาสตร์มหภาคจึงค่อนข้างซับซ้อนกว่าเศรษฐศาสตร์จุลภาคเพราะเป็นเรื่องส่วนรวมและมีปัจจัยต่างๆจำนวนมากเข้ามาเกี่ยวข้อง

เพื่อให้การศึกษาวិชาเศรษฐศาสตร์เกิดประโยชน์หรือใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ ตลอดจนเข้าใจการทำงานของระบบเศรษฐกิจได้อย่างครบถ้วนจึงจำเป็นต้องศึกษาทั้งเศรษฐศาสตร์จุลภาคและเศรษฐศาสตร์มหภาคควบคู่กัน ไปทั้ง 2 แขนงนี้จะมีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิดไม่สามารถแยกออกจากกันได้โดยเด็ดขาด เพราะพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของบุคคลในประเทศ ย่อมสะท้อนถึงภาวะเศรษฐกิจของประเทศ เช่น การนัดหยุดงานของคนงานในบริษัทแห่งหนึ่ง อาจส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจ หรือการวางแผนงบประมาณของประเทศ ย่อมส่งผลกระทบต่อระดับการอยู่ดีกินดีของประชาชน เป็นต้น (วรณี จิเจริญ, สุณีย์ บุญยวิทย์ และไกร โพธิ์งาม. 2558)

6. วิธีการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์

ในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐศาสตร์จุลภาคหรือเศรษฐศาสตร์มหภาคก็ตาม ถ้ารูปแบบของการวิเคราะห์ปัญหาทางเศรษฐศาสตร์แตกต่างกันย่อมทำให้ข้อสรุปคำตอบของปัญหาแตกต่างกันไป ควรทำความเข้าใจลักษณะรูปแบบของการวิเคราะห์ปัญหาทางเศรษฐศาสตร์และวิธีการสร้างแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ดังนี้

1. รูปแบบของการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ แบ่งออกเป็นเศรษฐศาสตร์ตามที่เป็นจริงและเศรษฐศาสตร์ที่ควรจะเป็น

1.1 เศรษฐศาสตร์ตามที่เป็นจริง (positive economics) หรือเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์ หรืออาจเรียกว่าเศรษฐศาสตร์พรรณนา หมายถึง เศรษฐศาสตร์ที่มุ่งอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นว่าคืออะไร เกิดขึ้นได้อย่างไร มีปัจจัยอะไรเป็นตัวกำหนดบ้าง โดยมีขั้นตอนในการศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งเรื่องที่เกิดขึ้นมาแล้วในอดีต เรื่องที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน และเรื่องที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การศึกษาเศรษฐศาสตร์ตามที่เป็นจริงนี้จึงมุ่งสร้างความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ให้เข้าใจปรากฏการณ์และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและยังสามารถใช้ทำนายสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคตได้ด้วย ดังนั้น การศึกษาตามที่เป็นจริง คือการศึกษาส่วนที่เป็นทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ต่าง ๆ จึงเป็นเครื่องมือทั่วไปที่ ถูกนำมาใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเป็นผลสำเร็จ ตัวอย่างเช่น การศึกษาผลกระทบของการเพิ่มขึ้นของอัตราค่าจ้างที่มีต่อปริมาณการจ้างงานและผลผลิต และการเพิ่มอัตราภาษีจะมีผลกระทบต่อ การบริโภคหรือไม่ เป็นต้น

1.2 เศรษฐศาสตร์ที่ควรจะเป็น หรือเศรษฐศาสตร์นโยบาย (policy economics) หมายถึง เศรษฐศาสตร์ที่มุ่งแสวงหาคำตอบว่าอะไรเป็นสิ่งที่ดีแก่สังคม เป็นการศึกษาถึงสิ่งที่ควรจะเป็น ถ้ามีความขัดแย้งขึ้นในเศรษฐศาสตร์ที่ควรจะเป็นก็ยากที่จะหาข้อมูลมาสนับสนุนได้เพราะเป็นเรื่องการตัดสินใจคุณค่าว่าดีหรือเลว ต้องการหรือไม่ต้องการซึ่งสิ่งเหล่านี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจส่วนบุคคลหรือ ความเชื่อถือ ความคิดเห็นหรือค่านิยมส่วนบุคคลและสรุปของบุคคลอาจแตกต่างกันจึงไม่สามารถระบุได้ว่าผิดหรือถูก ตัวอย่างเช่น รัฐบาลควรเข้าไปแทรกแซงราคาน้ำมันภายในประเทศหรือไม่ ซึ่ง นักวิชาการบางคนก็เห็นด้วย บางกลุ่มก็ไม่เห็นด้วยโดยอ้างเหตุผลแตกต่างกันไป เป็นต้น

ตามที่ได้อธิบายข้างต้นจะเห็นได้ว่าเศรษฐศาสตร์ตามที่เป็นจริงจะมุ่งวิเคราะห์และอธิบายข้อเท็จจริงเป็นหลัก ส่วนเศรษฐศาสตร์ที่ควรจะเป็นจะมุ่งเน้นการกำหนดนโยบาย อย่างไรก็ตามก็ตีความได้ว่าเศรษฐศาสตร์ตามที่เป็นจริงมีความสำคัญมากกว่าเศรษฐศาสตร์ที่ควรจะเป็นบางครั้ง อาจนำข้อมูลของเศรษฐศาสตร์ตามที่เป็นจริงมาเสนอแนะมาตรการต่าง ๆ ในเศรษฐศาสตร์ที่ควรจะเป็นหรือ อาจนำแนวคิดในเศรษฐศาสตร์ที่ควรจะเป็นมาปฏิบัติให้เป็นเศรษฐศาสตร์ตามที่เป็นจริงก็ได้ ดังนั้นการวิเคราะห์ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ทั้งสองแบบจึงมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน

2.วิธีการสร้างแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ แบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ วิธีการสร้างแบบจำลองจากการสำรวจสภาพความเป็นจริง เรียกว่าวิธีอุปมาน (inductive method) หรือเศรษฐศาสตร์เชิงอุปนัย และวิธีการสร้างแบบจำลองโดยใช้หลักเหตุผล เรียกว่าวิธีอนุมาน (deductive method) หรือเศรษฐศาสตร์เชิงนิรนัย

2.1 เศรษฐศาสตร์เชิงอุปนัยหรืออุปมาน หรือวิธีการหาเหตุจากผลเป็นการศึกษาโดยเริ่มจากการรวบรวมผลของปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น แล้วนำมาวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เกิดผลนั้น โดยอาศัยวิธีทางสถิติ หรือเศรษฐมิติ วิเคราะห์ว่าความสัมพันธ์นั้นเป็นไปตามหลักการและเหตุผลหรือไม่ ตัวอย่างเช่น ถ้าต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้สุทธิส่วนบุคคลกับค่าใช้จ่ายในการบริโภค ก็จะทำการรวบรวมข้อมูลมาเพื่อวิเคราะห์หาข้อสรุปความสัมพันธ์ของตัวแปรดังกล่าว เป็นต้น

2.2 เศรษฐศาสตร์เชิงนิรนัยหรืออนุมาน หรือวิธีหาผลจากเหตุเป็นการศึกษาโดยเริ่มจากการสร้างแบบจำลอง มีการกำหนดสมมติฐาน กำหนดเป็นทฤษฎีขึ้นไว้ก่อน แล้วจึงนำไปพิสูจน์หรือทดสอบว่าถูกต้องหรือไม่ ตัวอย่างเช่น ถ้าเราตั้งสมมติฐานว่าการลงทุนมีความสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ยในทิศทางตรงกันข้าม โดยสมมติให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เราก็ต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลของการเปลี่ยนแปลงระดับการลงทุนเมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นหรือลดลงและหาข้อสรุปว่าถ้าอัตราดอกเบี้ยลดลง การลงทุนจะเพิ่มขึ้นหรือไม่ เป็นต้น

โดยทั่วไปแล้วการศึกษาทางเศรษฐศาสตร์มักจะเป็นการผสมผสานระหว่างอุปนัยและนิรนัย กล่าวคือมีการรวบรวมปรากฏการณ์และข้อมูลต่าง ๆ (วิธีอุปนัย) เพื่อเป็นแนวทางในการชี้ปัญหาที่จะต้องแก้ไขในอนาคต และยังเป็นหนทางในการพิสูจน์สมมติฐานที่มีอยู่ในปัจจุบันว่ามีความถูกต้องและเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในอนาคตได้เพียงใด ส่วนการตั้งสมมติฐานไว้ก่อน (วิธีนิรนัย) ก็เป็นแนวทางช่วยให้การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ เป็นไปได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้นและเป็นการชี้แนะว่าควรจะต้องเก็บข้อมูลในเรื่องใดบ้าง

7. ความเป็นมาของเศรษฐศาสตร์มหภาค

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาคได้เริ่มกำเนิดอย่างจริงจังในปี ค.ศ.1936 เมื่อเคนส์ (Keynes) ได้เผยแพร่ผลงานชื่อ The General Theory of Employment, Interest and Money ซึ่งแนวความคิดของเคนส์จากหนังสือเล่มนี้จะขัดแย้งกับแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก (Classical economists) ที่ยอมรับกันมานาน สรุปได้ดังนี้

1. นักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก ส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อปัญหาทางเศรษฐกิจ เพราะในสมัยนั้นมีความเชื่อว่าระบบเศรษฐกิจจะมีระดับการจ้างงานเต็มที่เสมอ เนื่องจาก

อุปทาน (supply) จะเป็นตัวสร้างอุปสงค์ (demand) ขึ้นมาโดยอัตโนมัติตามกฎของ เซย์ (Say's Law) ทำให้ไม่มีสินค้าเหลือและไม่มีการว่างงานเกิดขึ้น และกลไกตลาดจะสามารถแก้ปัญหาทุกอย่างได้ด้วยตัวเอง รัฐบาลไม่ควรเข้าแทรกแซงการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาคเอกชน แต่ต่อมาเมื่อภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกในระหว่างปี ค.ศ.1929-1935 เกิดภาวะการว่างงานสูงมากอย่างไม่เคยมีปรากฏมาก่อน เศรษฐกิจไม่สามารถปรับตัวได้ตามที่มีความเชื่อกัน ทำให้ความเชื่อมั่นในกลไกตลาดเริ่มคลอนแคลน

2. เคนส์ได้อธิบายสาเหตุที่ภาวะการว่างงานไม่หมดไปโดยกลไกตลาด เนื่องจากภาวะการว่างงานเป็นปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา และไม่อาจปรับตัวเข้าหาดุลยภาพได้ด้วยตัวเอง ทฤษฎีราคาของสำนักคลาสสิกใช้ได้เฉพาะเศรษฐกิจระดับจุลภาคเท่านั้นไม่สามารถใช้สรุปภาวะเศรษฐกิจโดยรวมได้ อย่างไรก็ตาม เคนส์ยอมรับว่าในระยะยาวการปรับตัวของเศรษฐกิจเข้าสู่สภาวะดุลยภาพจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของเคนส์จึงมุ่งแก้ปัญหาเศรษฐกิจในระยะสั้น โดยเคนส์เห็นว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาการว่างงานก็คืออุปสงค์รวมมีน้อยกว่าอุปทานรวม จึงจำเป็นที่รัฐบาลจะต้องใช้นโยบายการคลังเพื่อกระตุ้นให้เกิดอุปสงค์รวมขึ้นในระบบเศรษฐกิจ โดยให้รัฐบาลเพิ่มการใช้จ่ายให้มากขึ้น เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการบริโภคการลงทุน การจ้างงาน และรายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ปัญหาการว่างงานที่รุนแรงหมดไปในที่สุด ซึ่งแนวความคิดนี้ได้เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป และเป็นที่มาของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาค เคนส์จึงได้รับการยอมรับว่าเป็นบิดาของมหเศรษฐศาสตร์

แนวความคิดของเคนส์เป็นที่ยอมรับกันแพร่หลายทำให้เกิดเศรษฐศาสตร์มหภาคตามแนวคิดของเคนส์ (Keynesian macroeconomics) แม้ว่าในระยะต่อมาได้มีนักเศรษฐศาสตร์สำนักการเงินนิยม (Monetarists) มีความเห็นขัดแย้งกับเคนส์ โดยให้ความสำคัญกับแนวความคิดของสำนักคลาสสิกที่ว่า ระบบเศรษฐกิจจะปรับตัวเข้าสู่สภาวะดุลยภาพได้เอง รัฐบาลไม่ควรเข้าแทรกแซง และสนับสนุนให้ใช้นโยบายการเงินแก้ไขปัญหาจะได้ผลกว่า นโยบายการคลังของเคนส์ก็ตาม แต่ก็ยังมีนักเศรษฐศาสตร์อีกหลายท่านที่ได้อาศัยแนวคิดของเคนส์มาพัฒนาปรับปรุงให้ขยายตัวออกไปในปัจจุบัน สำหรับการศึกษาในที่นี้จะยึดแนวความคิดของเคนส์เป็นหลักสำคัญ แต่ในบางเรื่องก็อาจจะศึกษาตามแนวคิดของสำนักคลาสสิกไปด้วย เช่น ทฤษฎีปริมาณเงิน เป็นต้น

8. เป้าหมายทางเศรษฐศาสตร์มหภาค

เศรษฐศาสตร์มหภาคมุ่งที่จะอธิบายถึงลักษณะปัญหาทางเศรษฐกิจส่วนรวม และพยายามหาแนวทางแก้ไขโดยค่านิยมนโยบายเศรษฐกิจต่าง ๆ เพื่อที่จะทำให้เศรษฐกิจส่วนรวมสามารถบรรลุเป้าหมายที่สำคัญของประเทศได้ ซึ่งการกำหนดค่านโยบายเศรษฐกิจของแต่ละประเทศมักจะมีเป้าหมายทางด้านเศรษฐศาสตร์มหภาคที่สำคัญคล้าย ๆ กัน ดังนี้

1. **ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (economic growth)** หมายถึง การที่ประเทศสามารถผลิตสินค้าและบริการได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนานเพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภคภายในประเทศ และเหลือเพียงพอต่อความต้องการส่งออกไปจำหน่ายในต่างประเทศซึ่งสามารถทำได้โดยการนำเข้าทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตที่มีอยู่มาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการอย่างเต็มที่และมีการนำเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการผลิตมากขึ้น รวมทั้งมีการขยายสมรรถภาพการผลิต (productive capacity) เพื่อให้ประเทศสามารถผลิตสินค้าและบริการได้เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องในอนาคต และประชาชนจะได้มีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น เครื่องชี้วัดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สำคัญโดยปกติจะวัดได้จากการเพิ่มขึ้นของระดับรายได้ประชาชาติหรืออัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) หรือผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) ก็ได้
2. **ความมีประสิทธิภาพและการจ้างงานเต็มที่ (efficiency and full employment)** หมายถึง การที่ประเทศต้องพยายามจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดไปผลิตสินค้าและบริการตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ได้มากที่สุด และเสียต้นทุนการผลิตต่ำที่สุด มีการใช้ทรัพยากรอย่างเต็มที่โดยเฉพาะทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นกำลังแรงงานของประเทศจะต้องมีงานทำ ไม่มีการว่างงานโดยไม่สมัครใจ การจ้างงานนั้นนอกจากจะเป็นการนำเข้าทรัพยากรมนุษย์มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการผลิตสินค้าและบริการแล้วยังทำให้แรงงานมีรายได้เพื่อการดำรงชีพ หากประเทศมีกำลังแรงงานเพิ่มขึ้น การเพิ่มขึ้นของการจ้างงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น มิฉะนั้นจะทำให้เกิดปัญหาการว่างงานตามขึ้นมา

อนึ่ง คำว่า “การจ้างงานเต็มที่” ในทางเศรษฐศาสตร์จะมุ่งพิจารณาถึงโครงสร้างระบบเศรษฐกิจว่ามีงานให้ทำหรือไม่ แม้ว่าสภาพของระบบเศรษฐกิจนั้นจะมีงานให้ทำ แต่บุคคลนั้นๆ ไม่สมัครใจที่จะทำงานเองถือเป็นการว่างงานโดยสมัครใจ หรืออยู่ระหว่าง

โยกย้ายงานถือว่าการว่างงานชั่วคราวก็ตาม แต่ก็ยังคงถือว่าระบบเศรษฐกิจนั้นมีการจ้างงานเต็มที่ ดังนั้นการจ้างงานเต็มที่จึงหมายถึงการที่ระบบเศรษฐกิจไม่มีการว่างงานโดยไม่สมัครใจ แต่อาจจะมีการว่างงานโดยสมัครใจหรือการว่างงานชั่วคราวก็ได้ ซึ่งเครื่องชี้วัดการมีจ้างงานเต็มที่ ได้แก่ อัตราการว่างงาน (unemployment rate) ถ้าอัตราการว่างงานต่ำ แสดงว่าภาวะเศรษฐกิจกำลังขยายตัว ประชาชนมีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดี แต่ถ้าอัตราการว่างงานสูงแสดงว่าภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ประชาชนว่างงานจำนวนมากและมีรายได้ลดลง

3. **การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (stability)** หมายถึง การกระทำให้เศรษฐกิจดำเนินไปอย่างราบรื่น ไม่ประสบปัญหาเศรษฐกิจที่รุนแรง เสถียรภาพทางเศรษฐกิจแบ่งเป็นเสถียรภาพเศรษฐกิจภายในประเทศและภายนอกประเทศ
  - 3.1 **การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายในประเทศ** หมายถึง การใช้นโยบายต่าง ๆ เพื่อให้เศรษฐกิจดำเนินไปโดยไม่ประสบปัญหาเงินเฟ้อที่รุนแรงหรือเกิดปัญหาเงินฝืดและการว่างงานที่รุนแรง กล่าวคือ การควบคุมระดับราคามิให้สูงขึ้นหรือลดต่ำลงอย่างฮวบฮาบจนทำให้เกิดผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจ เครื่องชี้วัด ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อซึ่งวัดจากอัตราเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภค (consumer price index)
  - 3.2 **การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายนอกประเทศ** หมายถึง การใช้นโยบายต่าง ๆ เพื่อให้การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศเป็นไปอย่างราบรื่น ไม่เกิดปัญหาดุลการชำระเงินขาดดุลหรือเกินดุลอย่างรุนแรง และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศจะต้องมีเสถียรภาพไม่ผันผวนขึ้นลงเร็วเกินไป จนเป็นอุปสรรคต่อการติดต่อค้าขายระหว่างประเทศ เครื่องชี้วัด ได้แก่ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและดุลการชำระเงิน
4. **ความเป็นธรรมและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ (equity)** หมายถึง การลดความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้และทรัพย์สินไปยังกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในสังคมโดยให้มีการแข่งขันการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม ไม่เอารัดเอาเปรียบ และให้มีการกระจายรายได้และทรัพย์สินอย่างเสมอภาค เพื่อทุกคนจะได้มีส่วนรับผลประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยเท่าเทียมกัน เครื่องชี้วัด ได้แก่ การกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกันหรือดูได้จากรายได้เฉลี่ยที่แท้จริง

เป้าหมายทางเศรษฐศาสตร์มหภาคดังกล่าวบางข้ออาจมีความขัดแย้งกัน เช่น การที่จะให้บรรลุมเป้าหมาย ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตเพื่อ การเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์ประชาชาติ จะเป็นการขัดแย้งกับเป้าหมายของการเพิ่มขึ้นของ การว่างจ้างแรงงาน เป็นต้น แต่ก็มีเป้าหมายบางข้อที่มีความสอดคล้องกัน เช่น การ เสริมสร้างให้แรงงานมีงานทำมากขึ้นจะสอดคล้องกับเป้าหมายการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจด้วย ดังนั้นประเทศจึงไม่สามารถดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทุกข้อได้ พร้อม ๆ กัน ควรมีการจัดลำดับความสำคัญของแต่ละเป้าหมายและเลือกดำเนินการตาม ความเหมาะสม เพื่อที่ประเทศจะได้บรรลุเป้าหมายทุกข้อให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้โดย ให้มีความขัดแย้งกันน้อยที่สุด

9. ตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์มหภาค

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาคเป็นการศึกษาพฤติกรรมโดยส่วนรวมของระบบเศรษฐกิจตัว แปรทางเศรษฐศาสตร์มหภาคจึงแตกต่างจากตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์จุลภาค คือเป็นตัวแปรรวม (Aggregate variables) เช่น อุปสงค์รวมหรือค่าใช้จ่ายรวม อุปทานรวมหรือผลผลิตรวม และการ ลงทุนรวม เป็นต้น ในการศึกษาวิเคราะห์จะไม่สนใจการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมส่วนบุคคล ดังนั้น เมื่อก้าวถึงตัวแปรใดในทางเศรษฐศาสตร์มหภาคจะเป็นตัวแปรรวมทั้งสิ้น แม้จะไม่ได้ระบุคำว่า “รวม” ไว้ก็ตาม เช่น การบริโภค การออม การลงทุน การจ้างงาน เงินเพื่อ รายได้ประชาชาติ ปริมาณ เงิน อัตราดอกเบี้ย การส่งออก และ การนำเข้า เป็นต้น

ตัวแปรรวมสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประเภทตามความสัมพันธ์กับระยะเวลา และตาม ความสัมพันธ์ในแบบจำลอง ซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้

1. ประเภทของตัวแปรรวมตามความสัมพันธ์กับระยะเวลา

การแบ่งตัวแปรรวมตามความสัมพันธ์กับระยะเวลาสามารถ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือตัว แปรรวมที่เป็นสต็อก (Stock) และตัวแปรรวมที่เป็นโฟลว์ (Flows)(Shapiro, 1982, P.53)

1.1 ตัวแปรรวมที่เป็นสต็อก (หรือตัวแปรเชิงสถิต) หมายถึงตัวแปรที่ไม่มี

ความสัมพันธ์กับระยะเวลา เป็นตัวแปรรวมที่เราวัดค่า ณ จุดใดจุดหนึ่งของเวลา หรือ ณ ขณะใดขณะหนึ่งจึงไม่สามารถหาค่าเฉลี่ยต่อหน่วยเวลาได้ เช่น ทุนสำรอง ของประเทศ ณ วันสิ้นเดือน ปริมาณหนี้คงค้างของประเทศ ณ วันสิ้นปี ปริมาณ สินค้าทุนที่ประเทศมีอยู่ ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2553 จำนวนรถยนต์ที่มีอยู่ใน กรุงเทพมหานคร ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2553 เป็นต้น ตัวแปรดังกล่าวจะให้ค่าเฉลี่ยที่

แตกต่างกันได้ถ้าเราวันในวันอื่น ๆ เช่น ปริมาณนี้คงค้างของประเทศ ณ วันสิ้นเดือนมิถุนายน จะแตกต่างจากปริมาณนี้คงค้าง ณ วันสิ้นปี

- 1.2 **ตัวแปรรวมที่เป็นโพล (หรือตัวแปรเชิงกระแส)** หมายถึงตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลา เป็นตัวแปรรวมที่เรารู้ค่า ณ ช่วงระยะเวลาหนึ่งจึงสามารถหาค่าเฉลี่ยต่อหน่วยเวลาได้เช่น รายจ่ายในการลงทุนต่อปี รายได้ต่อเดือน การบริโภค การออม การส่งออก และการนำเข้าสินค้า เป็นต้น

การที่พิจารณาแยกตัวแปรต่าง ๆ ออกเป็นตัวแปรสต็อก และตัวแปรโพลนั้น จะทำให้เราสามารถวิเคราะห์และเข้าใจปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในทางเศรษฐศาสตร์ได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเปรียบเทียบ เช่น ขณะนี้ธนาคาร ก. มีปริมาณเงินฝาก 10 ล้านบาท และธนาคาร ข. มีปริมาณเงินฝากเดือนละ 2 ล้านบาท เราจะสรุปว่าธนาคาร ก. มีปริมาณเงินฝากมากกว่าธนาคาร ข. ไม่ได้ เพราะปริมาณเงินฝากของธนาคาร ก. เป็นสต็อก ส่วนปริมาณเงินฝากของธนาคาร ข. เป็น โพล จะนำมาเปรียบเทียบกันไม่ได้ อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์เดียวกัน สามารถวัดออกมาทั้งในรูปของตัวแปรรวมที่เป็นสต็อกและเป็นโพล ข้อสังเกตในการ พิจารณาว่าตัวแปรใดเป็นตัวแปรที่เป็นสต็อกหรือโพลก็คือ ถ้ากล่าวถึงตัวแปรที่เป็นสต็อกเรามักจะระบุถึงจุดเวลาใดเวลาหนึ่งในการพิจารณาด้วย เช่น เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2553 นายสมชายมีเงินฝากออมทรัพย์หนึ่งแสนบาท เป็นต้น แต่ถ้าตัวแปรที่เป็นโพลเราจะระบุถึงช่วงเวลาหรืออาจกล่าวขึ้นมาโดยไม่ระบุเวลาก็ได้ เช่น นายคำฝากออมทรัพย์เดือนละ 2,000 บาท ค่าใช้จ่ายต่อเดือน และรายได้ประชาชาติ เป็นต้น

2. ประเภทของตัวแปรรวมตามความสัมพันธ์ในแบบจำลอง

การศึกษาเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่มักจะสร้างแบบจำลองแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางเศรษฐกิจต่าง ๆ โดยแบ่งตัวแปรออกเป็น 2 ประเภท คือ ตัวแปรภายนอก (exogenous variables) และตัวแปรภายใน (endogenous variables)

- 2.1 **ตัวแปรภายนอก** หมายถึง ตัวแปรรวมที่ไม่ขึ้นอยู่กับตัวแปรอื่นในแบบจำลองตัวแปรชนิดนี้จะมีค่าขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ที่อยู่นอกแบบจำลอง เป็นตัวแปรที่เกิดขึ้นอย่างอิสระบางที่เรียกว่า “**ตัวแปรอิสระ**” (Independent variables) หรือ “**ตัวแปรนำ**” เพราะตัวแปรภายนอกนี้จะเป็นตัวแปรที่กำหนดค่าของตัวแปรรวมอื่น ๆ ที่อยู่ภายในแบบจำลอง

- 2.2 **ตัวแปรภายใน** หมายถึง ตัวแปรรวมที่ถูกกำหนดค่าโดยตัวแปรต่าง ๆ ที่อยู่ในแบบจำลอง ตัวแปรนี้บางทีเรียกว่า “**ตัวแปรตาม**” (Dependent variables) การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรภายในจะเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรภายนอก
- ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายนอกและภายในนี้อาจเป็นไปได้ในทิศทางเดียวกันหรือตรงกันข้ามก็ได้ เช่น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับรายจ่ายในการบริโภค สามารถแสดงความสัมพันธ์โดยแบบจำลองง่าย ๆ ดังนี้

$$C = f(Y_d)$$

$$\text{รูปแบบสมการทั่วไปคือ } C = a + b Y_d$$

โดยกำหนดให้ C คือ รายจ่ายในการบริโภคและ Y_d คือรายได้ที่สามารถนำไปจับจ่ายใช้สอย ส่วน a และ b คือค่าคงที่

จากสมการมีความหมายว่ารายจ่ายในการบริโภค (C) ซึ่งเป็นตัวแปรภายใน (ตัวแปรตาม) จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับระดับรายได้ (Y_d) ซึ่งเป็นตัวแปรภายนอก (ตัวแปรอิสระ) โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ถ้ารายได้เพิ่มขึ้นจะทำให้รายจ่ายในการบริโภคเพิ่มขึ้น แต่ถ้ารายได้ลดลงก็จะทำให้รายจ่ายในการบริโภคลดลงด้วย

สำหรับตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์มหภาคที่สำคัญ และใช้เป็นเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจมหภาคของประเทศไทย

เศรษฐศาสตร์ เป็นวิชาที่ศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในการวางหลักเกณฑ์การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อผลิตสินค้าและบริการแล้วแจกจ่ายไปสนองความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุดของมนุษย์ให้เกิดความพอใจหรือเกิดประโยชน์สูงสุด

เรื่องความรู้ทั่วไปทางเศรษฐศาสตร์ จะเป็นการศึกษาทฤษฎีเศรษฐศาสตร์แบ่งออกเป็น 2 แขนง คือ เศรษฐศาสตร์จุลภาคจะศึกษาพฤติกรรมของหน่วยเศรษฐกิจย่อย และเศรษฐศาสตร์มหภาคจะศึกษาพฤติกรรมของหน่วยเศรษฐกิจในภาพรวมระดับประเทศ ทุกประเทศต่างก็ประสบปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจคือจะผลิตอะไร ผลิตอย่างไร และผลิตเพื่อใคร วิธีการแก้ปัญหาพื้น

ฐานเศรษฐกิจจะแตกต่างกันไปหากประเทศใดใช้วิธีการแก้ปัญหาพื้นฐานเศรษฐกิจด้วยวิธีที่เหมือนกันย่อมแสดงว่าประเทศดังกล่าวอยู่ในระบบเศรษฐกิจแบบเดียวกัน สำหรับประโยชน์ของวิชาเศรษฐศาสตร์นั้น จะช่วยให้ทุกคนรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เป็นอย่างประหยัดและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

คำถามทบทวน

1. จงอธิบายความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์
2. จงอธิบายความแตกต่างระหว่างเศรษฐศาสตร์จุลภาคและเศรษฐศาสตร์มหภาคพร้อมทั้งพิจารณารายการต่อไปนี้อยู่ในขอบข่ายการศึกษาเศรษฐศาสตร์จุลภาคหรือเศรษฐศาสตร์มหภาค
  - 2.1 การศึกษาความต้องการซื้อรถยนต์ในจังหวัดเชียงใหม่
  - 2.2 การศึกษาความต้องการซื้อรถยนต์ในประเทศไทย
  - 2.3 การเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก
3. โครงสร้างของระบบเศรษฐกิจประกอบด้วยภาคเศรษฐกิจที่สำคัญมีอะไรบ้างและจงอธิบายความแตกต่างระหว่างระบบเศรษฐกิจแบบปิดและระบบเศรษฐกิจแบบเปิด
4. จงอธิบายความหมายของต้นทุนเสียโอกาสพร้อมพิจารณาว่าในกรณีที่นักศึกษาเข้ามาศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยนั้นจะมีต้นทุนเสียโอกาสเกิดขึ้นหรือไม่ อย่างไร
5. เส้นความเป็นไปได้ในการผลิตหมายถึงอะไรและเส้นดังกล่าวจะสามารถเคลื่อนย้ายไปจากเดิมได้หรือไม่เพราะเหตุใด
6. จงอธิบายความแตกต่างระหว่างแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์มหภาคของสำนักคลาสสิกและสำนักเคนส์
7. เป้าหมายของเศรษฐศาสตร์มหภาคมีอะไรบ้าง จงอธิบาย และท่านคิดว่าประเทศสามารถบรรลุเป้าหมายของเศรษฐศาสตร์มหภาคทุกข้อพร้อมกันได้หรือไม่ เพราะเหตุใด
8. จงอธิบายความแตกต่างระหว่างระหว่างเครื่องชี้วัดของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การจ้างงานเต็มที่ และความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ
9. จงอธิบายความแตกต่างระหว่าง stock กับ flow
10. จงพิจารณารายการต่อไปนี่ว่ารายการใดเป็น stock หรือ flow
  - 10.1 เงินเดือนอาจารย์มหาวิทยาลัย
  - 10.2 จำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2/2564
  - 10.3 เงินฝากออมทรัพย์ในธนาคารออมสิน

เอกสารอ้างอิง

วรรณิ จิเจริญ สุณีย์ บุษยวิทย์ และไกร โพธิ์งาม. (2559). เศรษฐศาสตร์จุลภาค 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุจิตรา กุลประสิทธิ์. (2558). เศรษฐศาสตร์มหภาค. กรุงเทพฯ : จามจรีโปรดักส์.

วันรักษ์ มิ่งมณีนากิน. (2555). หลักเศรษฐศาสตร์มหภาค. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ : บริษัท ซีเอ็ด
ยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)

วิจิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร. (2547). เศรษฐศาสตร์แห่งศตวรรษที่ 20. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์แสงดาว.